

**Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Egyetemi Doktori Tanács**

HADTUDOMÁNYI DOKTORI ISKOLA

Tézisfüzet

Többnyelvűség mint interkulturális kompetencia jelensége a békefenntartó műveletek során

Dr. Josef Ernst ezredes

Témavezető:

Prof. Dr. József Padányi mk. dandártábornok

BUDAPEST

2016

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS.....	3
A TUDOMÉNYOS PROBLÉMA ÉS HIPOTÉZISEK	3
KUTATÁSI CÉLOK.....	6
MÓDSZERTAN.....	7
STRUCTURE OF THESIS A DISSZERTÁCIÓ SZERKEZETE	9
SUMMERIZED CONCLUSIONS ÖSSZEFOGLALÓ	10
SCIENTIFIC RESULTS TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEK	11
RECOMMENDATIONS JAVASLATAOK.....	12
Recommendation 1: Introduction of a Military Language and Intercultural Portfolio. 1. Javaslat: Katonai Nyelvi és Interkulturális Portfolió bevezetése	12
Recommendation 2: Institutionalizing of linguistic support at the strategic, operational and tactical level 2. Javaslat: A nyelvi támogatás intézményesítése a stratégiai, műveleti és taktikai szinten	13
Recommendation 3: Establishment of "Linguistic Reserves" 3. javaslat: "Nyelvi tartalékok" képzése	14
Recommendation 4: Establishment of regional intercultural and language training modules 4. Javaslat: regionális interkulturális és nyelvi képzési modulok létrehozása.....	14
Recommendation 5: Creating level-based training structures of intercultural competence 5. Javaslat: az Interkulturális kompetencia különböző szintjein alapuló képzési struktúrák kiépítése	14
POSSIBILITY OF PRACTICAL USE OF THE RESEARCH RESULTS A KUTATÁSI EREDMÉNYEK GYAKORLATI ALKALMAZÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI.....	15
A SZERZŐ PUBLIKÁCIÓI	16
KÖNYVEK	16
Tanulmányok hazai publikációkban.....	17
Tanulmányok külföldi publikációkban.....	17
Idegen nyelvű előadások nemzetközi konferenciákon	18
Egyéb tudományos tevékenység.....	19
SZAKMAI ÉS TUDOMÁNOS CURRICULUM VITAE	20

BEVEZETÉS

Régóta három tényező terelt afelé, hogy a doktori dolgozat témájával foglalkozzak. Az első, hogy az Osztrák Fegyveres Erők Nyelvi Intézetének tagjaként (AAF LngInst) a foglalkozásomból fakadóan közvetlenül kötődök a témához. A vasfüggöny leomlása és a Varsói Szerződés felbomlása után a Nyelvi Intézet vezetőjének hívására lettem a szervezet munkatársa. Másodsorban, személyes részvételem több békefenntartó műveletben, külföldi kiküldetésen és egyéb hazai és nemzetközi szervezetekkel, ügynökségekkel és intézményekkel folytatott együttműködés bátorított arra, hogy megírjam ezt a disszertációt. Harmadsorban, az intézet feladata nemcsak a katonai diplomáciai testület tagjainak (katonai attasék) képzése, felkészítése a szolgálatukra vagy a nemzetközi gyakorlatokon résztvevő tisztek felkészítése, de a katonák nyelvi és interkulturális, azon belül is főleg a béketámogató műveletekre történő képzése.

A Varsói Szerződés véget értével és azt követően a volt szocialista tömb országainak a függetlenedésével, illetve néhány ország autonómiájának növekedésével és függetlenedésével - vagy egyesülés (Németország) vagy szétválás (Cseh és Szlovák Köztársaság) révén – a politikai helyzet alapjaiban megváltozott a világban, de főleg Európában. A globális pénzügyi válság is jelentős mértékben megnehezítette, hogy a jelenlévő kihívásokat kezelni lehessen. A harmadik dimenzió – nevezetesen az internet – adta politikai és infrastrukturális lehetőségek növekedtek, de ugyanúgy veszélyesebbé is váltak. A fegyveres erőknek mindezekre az alapvető változásokra reagálnia kell a kormányok iránymutatása és előírásai alapján. Azonban ezekkel a nehézségekkel és új fenyegetésekkel a korábbiakhoz képest csökkenő pénzügyi és személyi források mellett kénytelen szembenézni. A fegyveres erők nemzetköziesedése azonban nemcsak alapos idegen nyelv ismeretet és professzionális nyelvoktatást tesz szükségessé, hanem megfelelő interkulturális kompetenciák elsajátítását is.

A TUDOMÉNYOS PROBLÉMA ÉS HIPOTÉZISEK

Ausztria több évtizedes tradícióval rendelkezik – döntő többségében az ENSZ keretében végrehajtott - nemzetközi békemissziók terén. Több mint ötven évvel ezelőtt, pontosan 1960-ban, alig öt évvel azután, hogy Ausztria csatlakozott az ENSZ-hez,¹ érkezett az első osztrák katonai csapat (egy orvosi egység) a közép-afrikai Kongóba. A 60-70 ezer osztrák katona

---

¹ A csatlakozási szerződést 1955. 12. 14-én írták alá.

közül sokan (pontos adatok gyűjtésére nincs mód) vet részt többször ilyen külföldi misszióban, sokan 15-20-szor is.

A disszertációm arra a problematikus helyzetre kíván rámutatni, hogy az Osztrák Fegyveres Erők nem rendelkeznek a megfelelő nyelvi háttérrel ahhoz, hogy eleget tegyenek az ambiciózus céloknak mint bilaterális, mint multilaterális szinten. A disszertáció megoldási javaslatokkal és tanácsokkal szolgál a katonai személyzet számára, hogy nyelvileg és kulturálisan sikeresen tudjon fellépni a különböző helyzetekben. Ezen szempontok részletes vizsgálata azzal az eredménnyel jár, inter alia a Nyelvi Intézet feladata, hogy egyéb szervezetekkel együttműködve interkulturálisan, illetve nyelvileg felkészítse az osztrák katonákat a külföldi missziókra.

A nyelvtudásról, a nyelvi képzésről és interkulturalizmusról készített kérdőív statisztikai értékelése egyéb felmérésekkel együtt, párosulva a külföldi missziók során szerzett személyes tapasztalatokkal, empirikus magyarázatot ad a megfogalmazott állítások nyomán teendő intézkedésekre és az elméleti kapcsolatra. Jelen műnek több hatása és tényezője van, amely a két területre vonatkozik. Főleg ezeknek a hatása kerül górcső alá.

Ezen tényezők bemutatása demonstrálja a téma komplexitását. Bebizonyítja, hogy a többnyelvűség és az interkulturális készségek kombinálása ha nem is kizáróan, de jelentős mértékben hozzájárul a béketámogató műveletek sikeréhez. Továbbá a katona kulturális érzékenysége és nyelvi ismerete a nemzetközi katonai környezetben a sikeres interakciók legfontosabb előfeltétele. A kutatási kérdések összetettsége miatt a kutatási problematika figyelembe vételével a disszertáció az alábbi hipotéziseket vizsgálja meg:

- *A többnyelvűség és interkulturalizmus együttesen garanciát ad a béketámogató műveletek során a sikeres interakcióra*
- *A többnyelvűség és interkulturalizmus bevezetése a hivatásos katonaság képzésének minden szintjén meg kell valósuljon a közeljövőben, legyen az gyakorlati szeminárium vagy továbbképzés.*
- *A katona kulturális érzékenysége és nyelvi ismerete a nemzetközi katonai környezetben a sikeres interakciók legfontosabb előfeltétele.*
- *Úgy gondolom, hogy a kutatási módszertan és annak anyaga bizonyítja ezt, fontosak és alátámasztják az új kutatási eredményeket.*

A nyelvtudásról, a nyelvi képzésről és interkulturalizmusról készített kérdőív statisztikai értékelése egyéb felmérésekkel együtt, párosulva a külföldi missziók során szerzett személyes tapasztalatokkal, empirikus magyarázatot ad a megfogalmazott állítások nyomán teendő intézkedésekre és az elméleti kapcsolatra. Ez olyan további kérdésekhez vezet, amelyeket meg kell vizsgálnia a disszertációnak:

- Milyen módon és milyen mértékben támogatja a többnyelvűség és az interkulturális készségek a béketámogató műveleteket? – Emiatt a nyelvi intézetben a súlyt a különböző műveleti területeken használt nyelvekre, az interkulturális kommunikációra és az interkulturális nyelvi képzésre kell fektetni.
- Katonai környezetben az interkulturális készségeknek melyek a valós kritériumai? – Az interkulturalitás néhány területe katonai helyzetekre alkalmazva kerül górcső alá.
- Az interkulturális képzést hogyan lehet standardizálni és alkalmazni a műveleti felkészülés során? – E két kihívást jelentő terület követelményeinek a kielégítésére bemutatom a kidolgozott modelleket.
- Mely tényezők javítják az interkulturális és nyelvi képzések hozzáférhetőségét? – Ezen lehetőségek megvalósítására tehető mind általános, mind katonai intézkedéseket bemutatom.
- Hogyan lehet a nyelvi és interkulturális képzést jobban összekötni a külföldi misszióra történő felkészülés során? – Szervezeti, szerkezeti és személyzeti intézkedések mutatják, milyen előrelépések tehetőek ebben az esetben.

A fő állításból fakadóan szükséges mind a többnyelvűség, mind az interkulturális kompetencia definiálása az Osztrák Fegyveres Erők esetében a béketámogató műveletekbeli részvétel növekedése miatt. Továbbá, Ausztria biztonsági és védelmi politikájának részeként a védelmi doktrínába és koncepcióba (Katonai Stratégiai Koncepció, Képzési Koncepció stb.) kell integrálni az ország elköteleződését a nemzetközi békemissziókba történő fokozott részvétel iránt.

KUTATÁS CÉLJAI

A mű elsődleges célja, hogy rámutasson a többnyelvűség és interkulturális kompetencia esetében a téma komplexitására. Ezen területeket illetően új perspektívákat mutat be, különösen a nemzetközi katonai kontextusban, hozzájárul a téma mélyebb megértéséhez és növelje a tudatosságot ezeken a területeken. Egyrészt fontos az interkulturalizmus komplexitásának azonosítására több területen, másrészt a többnyelvűség láthatóságának a növelése. Az utóbbi esetében további pontosítások szükségesek. Ebben a tekintetben a nyelvi képzés status quójának mértékét meg kell határozni, s meg kell vizsgálni, hogy az interkulturalizmus mekkora szerepet játszik az Osztrák Fegyveres Erőknél.

Jelen munka bemutatja az e területeket befolyásoló tényezőket, amelyek befolyásolják őket, s amelyek nemcsak a katonai, de a polgári területre is komoly hatással lehetnek. Ez kiterjed az Osztrák Fegyveres Erők esetében azokra az alapvető változásokra, amelyek a béketámogató műveletek globalizációjából fakadnak. Ösztönzőleg hathat arról az eddig elhanyagolt tényezőről szóló vitára, miszerint a béketámogató műveletek specialistákat és szakmai felkészültséget igényelnek. Azaz katonákat tesz szükségessé, akik a katonai szaktudáson kívül egyéb készségekkel is rendelkeznek. Az ő tudásuk különbözik egy átlagos, klasszikus katonai feladatokat ellátó katonától. Konkrét feltételeknek kell megfelelniük.

A mű szintén rámutat a “béketámogatók” és a “fegyveresek” közötti különbségre. Mind a politikának, mind a társadalomnak észben kell tartania, hogy felelősen kell viselnie. Ellenben a dolgozat szintén bizonyítja, hogy az egyének a legfőbb tényezők, következésképp ők a legfőbb felelősök. Ennek következtében a szolgálatukat ellátó egyének esetében a paramétereik fontosak.

Jelen mű azt is bizonyítani fogja, amit sokan hosszú idő óta feltételeznek, hogy különösen az interkulturális készségek és idegen nyelv ismeret fejlesztését szolgáló képzésekre egyre nagyobb az igény. Ez segíteni fogja a katonai vezetést, hogy átgondolja a kiküldetés előtti képzés eme két területét, ahol szükség van egy átalakított rendszerre, amelyet integrálni kell az általános katonai oktatás minden szintjébe. Végül, a tanulmány bemutatja a lehetséges megoldásokat és modelleket, amelyek segítenek kielégíteni ezeket az igényeket.

A múltbeli missziók legfőbb jellegzetessége volt, hogy a katonák, noha jó angol nyelvtudással rendelkeztek (legalább a vezetői pozíciókban), nagyon ritkán rendelkeztek legalább elemi nyelvtudással a célország hivatalos nyelvét/nyelveit illetően. Ugyanez áll a régióra vagy az országra vonatkozó nemzeti és kulturális ismeretekkel.

Alkalmanként adódnak olyan tartalékos vagy hivatásos tisztok vagy tiszthelyettesek, akik köszönhetően a származásuknak és annak, hogy önként jelentkeztek² a régióba irányuló külföldi kiküldetésre beszélik az egyik balkáni nyelvet. Azonban a törvény tiltja, hogy olyan katonákat küldjenek ilyen helyekre, akiket személyes kapcsolat fűz a konfliktusban lévő felek egyikéhez, amit az elfogulatlanság lehetséges hiánya indokolhat. Pedig pontosan ezeknek az emberek az ügyes, érzékeny és diplomatikus cselekedetei lennének hasznosak egy misszió sikerének szempontjából. Ezt a tilalmat át kellene gondolni. Felmerül a kérdés, mely tényezők, milyen alapokon állva, mely területeken játszottak közre a korábbi sikerekben, továbbá milyen javító szándékú intézkedésekkel lehetne kielégíteni a növekvő és változó igényeket. Köszönhetően a műveletek növekvő számának, amelyeket nem háborús műveletként definiálnak (nem háborús katonai műveletek), a konvencionális taktikai készségeken kívül régiós és helyi kulturális ismeretekre is szükség van.

Ez a mű igyekszik bemutatni, hogy az Osztrák Fegyveres Erőkön belül nincsenek meg a megfelelő nyelvi kapacitások arra, hogy az ambiciózus célokat bilaterális és multilaterális szinten is elérjék. Ugyanakkor problémamegoldási javaslatokkal és tanácsokkal is szolgál, amelyek lehetővé teszi a katonák számára, hogy nyelvileg és kulturálisan is sikeresen lépjenek fel különböző helyzetekben. A többnyelvűség és interkulturalizmus bevezetése hivatásos katonaság képzésének minden szintjén meg kell valósuljon a közeljövőben, legyen az gyakorlati szeminárium vagy továbbképzés.

MÓDSZERTAN

To achieve the research objectives of the chosen theme, the triangulation of methods was chosen in this work. This "mixture of methods" (mixed-methods designs or mixed-methods approach) consists of the

A kutatási célok elérése érdekében a háromféle módszertani megközelítés alkalmazására került sor. Ez a több módszertani elemet magába foglaló megközelítés

analitikus-nomológikus módszertan, amely egy statisztikai módszertan

- standardizált vizsgálati módszerek,
- az eredmények kvantitatív elemzése,
- értékelés statisztikai eszközök alkalmazásával

---

² Az osztrák hadseregben még jelen van a külföldi missziókra történő önkéntes jelentkezés elve.

A módszertanok ötvözésével az objektivitás (nyomonkövethetőség és átláthatóság), a megbízhatóság (az adatgyűjtés pontossága) és az érvényesség (az eredmények érvényessége) a lehető legmagasabb szinten elérhetővé válik.

felfedező-interpretatív (hermeneutikus) módszer: a valóság komplex területeit a változás szándékával átfogó módszertan. Érvényesség, objektivitás és megbízhatóság a legfontosabb kritériumai, amelyek között a statisztikai kritériumok nem játszanak meghatározó szerepet. A felmérések mint nélkülözhetetlen eszközök széles tárháza jelenik meg, interjúk, beszélgetések vagy kérdőívek formájában, olyan dokumentumok begyűjtése, vizsgálata és elemzése, mint a heti vagy szolgálati beosztási jegyzékek, oktatási anyagok vagy portfóliók. Konkrétan az alábbi módszertanok „ötvözését” választottam a munkához:

- A két területre vonatkozóan az Osztrák Fegyveres Erők irányelveinek, koncepcióinak és útmutatóinak vizsgálata, kutatása, felmérése és elemzése;
- Az elérhető szakirodalom, úgymint könyvek, folyóiratok, esszék és cikkek, ahogy a témához kapcsolódó különböző kutatási dokumentumok, beleértve az egyező és ellentmondásos tényezők összefoglalójának és saját számítások vizsgálata, rendszerezése, értékelése és elemzése;
- Konzultációk a témáról a hazai és nemzetközi katonai szakértőkkel;
- A béketámogató műveletek és egyéb külföldi szolgálatok idején a témáról szerzett saját tapasztalatok osztályozása, ezekre történő reflektálás;
- A 2007-ben, Bécsben tartott, az Osztrák Fegyveres Erők Nyelvi Intézete által jegyzett nemzetközi NATO-PfP konferencia (téma: „Többnyelvűség és Interkulturalitás a katonai környezetben”) eredményeire és a saját előadásra történő reflektálás („A nyelvi és kulturális kompetenciák fejlesztése és oktatása”). A konferencián elhangzottakat később publikálták;
- A kutatás során figyelembe vettem a különböző tudományos könyvekben és folyóiratokban publikált saját tanulmányokat, illetve a hazai és nemzetközi konferenciákon, workshopokon, szemináriumokon és szimpóziumokon tartott saját előadásokat;
- Az Osztrák Fegyveres Erők Nemzetközi Missziók Központja által a missziókról visszatérő katonákkal készített standardizált kérdőívek gyűjtése és elemzése;
- Az Osztrák Fegyveres Erők nyelvi oktatási intézményeik nyelvi képzési adatainak statisztikai feldolgozása és elemzése

A DISSZERTÁCIÓ SZERKEZETE

A dolgozat hét fejezetre oszlik. A bevezetés bemutatja azokat a politikai változásokat, amelyek Ausztria biztonság és védelempolitikájában történt paradigmaváltáshoz vezettek. De ez nem változtatta meg a globális biztonsági helyzetet. A megszorító intézkedések szinte az összes ország fegyveres erejének esetében mind emberállomány, mind anyagi források tekintetében jelentős csökkenéssel jártak. Ez felerősítette a közös missziók és azok többnemzetiségi összetétele bővülésének igényét. Ezen túlmenően túl kevés figyelmet fordítanak a konfliktusok megelőzésére. Ennek köszönhetően a műveleti részvétel elbírálására szánt idő folyamatosan csökken. Ebben a helyzetben a nyelvi ismeretek és az interkulturális kompetencia hiánya nem elhanyagolható szerepet játszik.

Az **1. fejezet** a dolgozattal foglalkozik, *per se*

- a témaválasztás és a téma háttérének felvázolása
- a hipotézis és annak kapcsolata a kutatási kérdésekkel
- a különböző, a dolgozat megvalósításához “vegyített” módszertanok ismertetése
- a kutatás szerkezetének, céljának és okának bemutatása
- a disszertáció hozzáadott értékének felvázolása
- a kutatás jelenlegi állapotának bemutatása

A **2. fejezetben** a béketámogató műveletek definíciói kerülnek górcső alá. Következésképp az osztrák példát elemzem, különösen azokat a tényezőket és kritériumokat, amelyek Ausztria béketámogatói műveleti részvétele szempontjából relevánsak. Ezek a tényezők mutatják, hogy egy átfogó megközelítésre van szükség ("comprehensive approach"). Az Ausztria eddigi szerepvállalásainak bemutatása mellett az aktuális helyzet és a jövőbeli műveleti lehetőségek is megjelennek.

A **3. fejezet** az interkulturális kompetencia koncepciója és tartalmát vizsgálja meg, különösen a nemzetközi katonai környezettel kapcsolatban. Az általános terminológiáktól végül eljutunk az Osztrák Fegyveres Erőkhöz. Ebben a szakaszban azt a kérdést is megvizsgálom, hogy létezik-e belső és külső interkulturalitás. Továbbá, hogy valóban létezik-e valamilyen interkulturális nyelvtanítás, és ha igen, akkor ez valóban új-e.

A **4. fejezet** a többnyelvűségnek van dedikálva, amely először egy általános, majd pedig egy mélységekbe menő osztrák-katonai reflexió. Ebben a fejezetben az Osztrák Fegyveres Erőkben megjelenő többnyelvűség belső és külső hatásait veszem górcső alá.

Ebből a célból nemcsak más országok fegyveres erőit hasonlítom össze, de a többnemzetiségű Osztrák-Magyar Monarchiáét is. Ebben a fejezetben bemutatom az Osztrák Fegyveres Erőkben a többnyelvűségre ható szakpolitikai hatásokat, amelyek mind a civil (Európai Unió Oktatási Politikája) és a katonai oldalt (NATO), amelyben Ausztria a Partnerség a Békéért (Partnership for Peace - PfP) programon keresztül érintett. Ezt a részt a nemzetközi szervezetek zárják, amelyekben Ausztria tag, s amelyek égisze alatt megvalósulnak ezek a missziók.

Az **5. fejezet** az Osztrák Fegyveres Erőket érintő, a többnyelvűséget és az interkulturális kompetenciára vonatkozó tényezőket világítja meg. Ezek négy csoportra oszlanak:

- hazai civil alapterületek/dokumentumok
- nemzetközi szervezetek
- nemzeti katonai útmutatók és szabályzatok
- egyéb tényezők

A **6. fejezet** tartalmazza a kutatás empirikus részét, amely elsősorban kérdőív formájában valósult meg, de helyet kapnak a saját tapasztalatok mellett egyéb szakértőkkel, pályatársakkal és kollégákkal folytatott beszélgetések is. A fejezetben szintén bemutatom a kérdőív összeállításának, szerkezetének, céljának, az adatgyűjtés típusának, főbb témáinak részleteit az elemző, értékelő és összegző folyamatokkal egyetemben.

A **7. fejezet** tartalmazza a mű összegzését és a konklúzióból származó javaslatokat. Továbbá bemutatja azokat a javaslatokat és modelleket, amelyek a két területen folyó oktatás fejlesztésére szolgálnak. Ezek a megoldások és modellek léteznek hasonló formában egyéb, részben civil területeken. A műben ezeket hozzáigazítottam a hadsereg viszonyaihoz. A disszertáció legvégén ezek újra megjelennek egy rezümé formájában.

ÖSSZEFOGLALÓ

Jelen mű a többnyelvűséggel és az interkulturális kompetenciával foglalkozik, a béketámogató műveletek kontextusában. Egyrészt a véghezvitt alapvető kutatások, másrészt a kérdőívek révén kivitelezett terepmunka megmutatta a reform szükségességét. Megerősítette azt a tényt, hogy a nyelvoktatás terén már sikerült némi eredményt elérni. A szervezettség és a

szigorúság hiánya azonban még mindig jelen van. A szükséges lépéseket a javaslatok tartalmazzák.

A masszív szervezeti (személyzeti), adminisztrációs és pénzügyi takarékoságnak, illetve az Osztrák Fegyveres Erők összes katonai oktatási és intézményének és szakképző intézményének tervezett egybeolvasztása miatti féltő, hogy a szükséges lépések csak részben vagy egyáltalán nem valósulnak meg. Ez viszont nemcsak a szakmai fejlődést fogja megakadályozni, de komoly minőségi visszaeséshez is vezethet. Az oktatásban és szakképzésben megjelenő pénzügyi válság komoly rendellenes fejlődéshez és nemkívánatos eredményre vezetne.

A mű célja az Osztrák Fegyveres Erőknél a többnyelvűség és az interkulturalitás helyzetének vizsgálata volt. A disszertáció javaslatai a hadseregen belüli interkulturális kompetencia és a többnyelvűség hatásos fejlesztését segíthetik elő.

TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEK

1. Az elsődleges és másodlagos források elemzése, amelyek a személyes tapasztalatokon és terepkutatáson alapulnak, a disszertáció rámutat a béketámogató műveletek során a nyelvi és kulturális interdependenciára, a nyelvi és interkulturális készségek szükségességére és a missziót megelőző szakaszban a katonai képzés alacsony hatásfokára.

2. A két kutatási terület tényezőinek széles spektrumának felvázolása és egy saját, háromdimenziós modell felállítása bemutatja mind elméletben, mind a gyakorlatban a szoros összefüggést a többnyelvűség és az interkulturális kompetencia között. Történelmi (osztrák-magyar hadsereg) és modern esetek vizsgálata és elemzése révén kiderült, hogy ezeket a hadseregeket nem lehet összehasonlítani az Osztrák Fegyveres Erők jelenlegi helyzetével.

3. A disszertáció bizonyítja, hogy szükség van az “új” béketámogató műveletekre vonatkozóan egy újfajta gondolkodásmódra és megközelítésre. Ezáltal bemutat egy olyan eszközt, amely növeli az ilyen műveletekben résztvevő katonai személyzet biztonságát. Néhány javaslatával a doktori dolgozat a jelen rendszer számára további eszközöket és alternatívákat kínál. Az új biztonsági kihívásoknak köszönhetően – melyekre rámutat több, hivatalos dokumentum – a rendszert át kell értékelni. Az Osztrák Fegyveres Erők vezetése ezen változások révén további lépéseket tehet a professzionális képességek kialakítása felé,

illetve növelheti a műveleti interoperabilitást az ENSZ, a NATO, az EU és az EBESZ által vezetett missziókban és műveletekben.

4. A disszertáció komplex képet mutatott a témáról egy tudományos igényességgel végrehajtott kutatás és annak bizonyítása révén, hogy napjainkban fontos, hogy Ausztria elkötelezettsége a béketámogató műveletekben történő részvétel iránt megmaradjon. Továbbá javaslatokat tett a jelenlegi osztrák képzési programok átalakítását illetően, ugyanakkor rámutatott arra, hogy egy átfogó interkulturális és nyelvi képzési reform csak akkor valósítható meg, ha rendelkezésre áll egy jól átgondolt koncepció és több specifikus rendelkezés a különböző szolgálatok és területek minden szintjén. A disszertáció további tanácsokat, alternatívákat és eszközöket mutat be a jelenlegi rendszer számára, amellyel lehetővé válna a soft skillek fejlesztése és a határfok növelése.

További értéket képvisel az adatok a választott témáknak megfelelően tudományos eszközökkel történő feldolgozása és kiértékelése. Ez legfőképp a jelenlegi helyzet elemzéséből, a pontos megoldási lehetőségekről és modellekből építkezik, amely megpróbálja kielégíteni a képzés vizsgálata során azonosított megnövekedett igényeket. Pontosan fogalmazva, ennek kellene a nyelvi támogatás három szintjének (stratégiai, műveleti és taktikai) osztályozásának alapját jelentenie. A taxatív és részletes lista, az átfogó és részletes áttekintés, illetve a kritériumok együttes hatása első esetben jelzi a két alapvető terület, a nyelvi és interkulturális kompetencia komplexitását.

JAVASLATOK

1. Javaslat: Katonai Nyelvi és Interkulturális Portfólió bevezetése

The Military Language and Intercultural Portfolio (MILSIP) is not based on linguistic and communication services and skills only, but also on intercultural experiences.

In contrary to the civilian language portfolio such as the European Language Portfolio (ELP), which focuses primarily on the promotion of multilingualism, mobility and reflection on the school level, the MILSIP goes far beyond the civilian portfolio. Concerning foreign languages in this respect only a rudimentary basic approach in the form of personal legal administration of language training activities in the personnel file of the relevant staff through the so-called personal department exists. In this personal file all the data and facts that are relevant for the career to enter.

A Katonai nyelvi és Interkulturális Portfólió [Military Language and Intercultural Portfolio (MILSIP)] nemcsak nyelvi és kommunikációs szolgáltatásokon és készségeken, de interkulturális tapasztalatokon alapul. A civil nyelvi portfólió, mint az Európai nyelvi Portfólió [European Language Portfolio (ELP)] elsősorban a többnyelvűség terjesztésére, a mobilitásra és az iskolai szintre fókuszál, ezt a MILSIP messzemenően meghaladja. A munkatársak nyelvi képzéséről csak alapszintű feljegyzések léteznek a személyi kartonjukon a személyzeti osztályon. Ez a személyi akta tartalmazza az összes adatot, amely releváns a karrier szempontjából.

Ezek tipikusan olyan kurzusokat tartalmaznak, amely egy vizsgával érnek véget, s amelyek szükségesek a jövőben vagy egyéb, magasabb pozíciók megszerzéséhez. Az újabb szemináriumok, képzések, nyelvi témájú konferencia vagy szimpóziumi részvételek, akár odahaza, akár külföldön, nem mindig, vagy nem automatikusan vannak feltüntetve ezekben a személyi aktákban.

A helyzet hasonló az interkulturalitás területén: a személyi anyagban ugyanúgy megjelennek a múltbeli és jelenlegi missziók, azonban nem szerepel azok lényeges leírása vagy személyes leírás azokról. Az Európai Nyelvi Portfólióra alapozva, amely szintén lehetővé teszi az interkulturális szempontok megjelenítését, az MILSIP-nek egyrészt felnőttképzés-orientálnak kellene lennie, másrészt pedig az interkulturális aspektusnak különleges figyelmet kellene biztosítania.

2. Javaslat: A nyelvi támogatás intézményesítése a stratégiai, műveleti és taktikai szinten

A stratégiai szinten az osztrák katonák kihelyezésére afrikai országokba már többször volt példa köszönhetően a külpolitikai orientációváltásnak. A műveleti szinten egy új mechanizmus kellene bevezetni, amely felméri a jövőbeli műveleti nyelvi követelményeket – a stratégiai trendeknek megfelelően – a jövőbeli globális szintű veszélyzónák (Hot spot) azonosításával. A taktikai szinten a legjobb és már bevált gyakorlatok feltérképezésére van szükség. Ezek foganatosításával a katonákat megerősítjük abban, hogy ellássák a feladatukat a helyi lakosság, hatóságok és egyéb szervezetek tagjaival folytatott kommunikációval. Az intézkedések magukba foglalják a megfelelő nyelvi és kulturális képzést, helyi tolmácsok támogatását és technikai támogatást.

3. javaslat: “Nyelvi tartalékok” képzése

A béketámogató műveletekben résztvevő fegyveres erők gyakran találják magukat szembe azzal a dilemmával, hogy már a tartalék elérhető legyen vagy pedig (emiatt) alig van mindenkor elérhető, s a kérdéses régióra vonatkozóan a nyelvi kapacitások lehető leggyorsabb kialakítása. A (teljes munkaidejű) nyelvi felügyelő kinevezésének ezen képességek ellátására ezzel a fejlődéssel kéz a kézben kell haladnia. A bevándorlók második vagy harmadik generáció szülöttjei – akik egyszerre bírják őseik és a befogadó társadalom nyelvét –, azonban nemcsak az állampolgárság megvizsgálása, de biztonsági átvilágítás is szükséges ezen „nyelvi specialisták” külföldi kiküldetése előtt.

4. Javaslat: regionális interkulturális és nyelvi képzési modulok létrehozása

A regionális és kulturális ismeretek alapvető jelentőséggel bírnak és a népcsoportok közötti békés együttélés előfeltételei. A régiós ismeret magában foglalja a földrajzi, a koherens fiziográfiai és a társadalmi-gazdasági háttértudást. A helyismeret pontosan az egyik kulcsa a helyi sokféleség, hatások és hatalmi viszonyok megértéséhez. A helyi nyelv (vagy nyelvek), amely az adott régió kommunikációs csatornájának alapját képezi, szintén meg kell, hogy jelenjen(ek) a képzésben. E nyelv(ek) megértéséhez szükséges egy általános bevezetés, amely célja, hogy növelje az adott nyelv elsajátítása iránti motivációt. Általában véve, a nyelvi résznek a művelet határfokának növelését kell szolgálnia.

5. Javaslat: az Interkulturális kompetencia különböző szintjein alapuló képzési struktúrák kiépítése

Peace Support Operations, which eventually may also be robust, requires other approaches than previously. This training must be qualified and systematically and accompany an operation in three phases, in particular before, during and after the operation. To generate intercultural competence however, are only the first two phases of importance, because the third phase is an individual and no more intercultural. First, a general cultural training is necessary, which should be an integrative part of all military career courses, both for non-commissioned officers as well as for officers. The second concrete mission-specific part can already refer to the respective country, operational area (Area of Operation - AOO) and the mission itself.

A béketámogató műveletek a korábbiakhoz képest eltérő megközelítést igényelnek. A képzésnek minősítettnek kell lennie, s szisztematikusan követnie kell a művelet három

szakaszát, azaz a kiküldetést megelőző, a kiküldetés alatt és a kiküldetés utáni periódust. Az interkulturális kompetencia bővítése érdekében az első két szakasz a meghatározó, hiszen a harmadik periódus már csak az adott személyről szól, s nincs többé interkulturális jellege. Először is, egy általános interkulturális képzésre van szükség, amely a katonai képzés integráns részét kell, hogy képezze, mind a nem hivatásosok és hivatásosok esetében. A második, konkrét misszióhoz kötődő képzésnek az adott országra, a műveleti területre (Area of Operation - AOO) és a műveletre kell fókuszálnia.

A KUTATÁSI EREDMÉNYEK GYAKORLATI ALKALMAZÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI

Az Osztrák Fegyveres Erők katonai oktatási intézeteiben (a Honvédelmi Minisztérium Képzési Osztály, katonai akadémiák, az Osztrák Nemzetközi Parancsnokság különböző szintjein lévő képzési központok) a doktori disszertáció, vagy fejezetei felhasználhatóak kiindulási pontként az interkulturális képzési programok és nyelvi képzés átalakításához, új koncepció kidolgozásához.

Mégis, oktatási és erkölcsi célból a dolgozatnak hozzá kell járulnia a témára vonatkozó tudatosság fokozása és a terület jobb megértésének elősegítéséhez. A disszertáció segíthet a katonai személyzetnek, amely külföldi műveletben vesz részt, hogy megismerkedjen a saját (személyes, nemzeti és katonai) kultúrájával, illetve az adott terület kultúrájával is. Ugyanígy könnyebbé válik a kommunikáció egyéb katonai kontingens eltérő kulturális hátterű tagjaival.

A dolgozatban elért eredmények felhasználhatóak új vagy kiegészítő nyelvi és interkulturális képzési eszközökként, ezáltal lehetővé válik, hogy az eltérő régióba induló, különböző műveletek követelményeinek meg tudjanak felelni, különösen a gyorsreagálású csapatok.

Ezen kívül a disszertáció további inspirációként szolgálhat azon kutatók számára, akik érdeklődnek a különböző fejezetekben érintett kérdések és területek iránt.

A SZERZŐ PUBLIKÁCIÓI

KÖNYVEK

- Wörterbuch tschechisch militärischer Abkürzungen – Slovník českých vojenských zkratk [Dictionary of Czech military abbreviations], Publication serie of the National Defence Academy 7/97, Wien 1997, ISBN: 3-901328-27-0.
- „250 Jahre Fremdsprachenausbildung im österreichischen Militär am Beispiel des Tschechischen“ [250 years of Language training in the Austrian Armed Forces on the example of Czech language] (Ed.), Edited volume to the homonymous symposium, Wien 2003; ISBN: 3-901328-72-6.
- Die Fachsprache im Lichte der EU-Erweiterung [Terminology in the Light of the EU enlargement] (Ed.), Edited volume to the homonymous symposium, Special Publication of the National Defence Academy, Wien 2004, ISBN: 3-902456-31-0.
- Bildungsmanagement in Einrichtungen des öffentlichen Dienstes – Herausforderung oder notwendiges Übel? Dargestellt am Beispiel des Sprachinstituts des Bundesheeres [Education Management of the Public Service – Challenge or Necessary Outrage? – Exemplified on the Language Institute of the Austrian Armed Forces], Special Publication of the National Defence Academy 04/06, Wiener Neustadt 2006, ISBN: 3-902456-58-2.
- Die Geschichte des Tschechischunterrichts und der tschechischen Militärfachsprache im österreichischen Militär [The History of the Czech Language Training and the Czech Military Terminology within the Austrian Armed Forces], Special Publication of the National Defence Academy 4/2009, Wien 2009, ISBN: 978-3-902670-23-6.
- Krátky nástin dějin výuky češtiny v Rakouské armádě [Summary of the History of the Czech Language Training in the Austrian Army], Publication serie of the National Defence Academy 10/2011, Wien 2011, ISBN: 978-3-902670-76-2.
- Aspekty historického vývoje české vojenské terminologie [Aspects of the development of the Czech military terminology], Special Publication of the National Defence Academy, Wien 2012, ISBN: 978-3-902670-77-9.
- Die Institutionalisierung der Sprachausbildung im österreichischen Militär zur Zeit Maria Theresias bis zum Wiener Kongress [The Institutionalization of the Language Training at the time of Maria Terezia till the Congress of Vienna], Sonderpublikation der Landesverteidigungsakademie, Wien 2013, ISBN: 978-3-902670-96-0.

- Nejznámější protagonisté jazyka českého v Rakouském vojsku za Napoleonské epochy [The most famous protagonists of the Czech language in the Austrian Army under Napoleonic era], Sonderpublikation der Landesverteidigungsakademie, Wien 2013, ISBN: 978-3-902670-91-5.
- BILC Glossary for Civilian English Teachers & Translators (Co-author Jürgen Kotzian), Sonderpublikation der Landesverteidigungsakademie, Vienna 2014; ISBN 978-3-902944-47-4.

Tanulmányok haza publikációkban

- Die sprachliche Interoperabilität des Österreichischen Bundesheeres [The linguistic interoperability of the Austrian Armed Forces], In: Truppendienst 5/2008, p. 419-425.
- Macht die Erlernung von Fremdsprachen außer Englisch noch Sinn? Das Sprachinstitut als linguistisches Kompetenzzentrum des Bundesheeres [Does the learning of foreign languages other than English still make sense? The Language Institute as the Linguistic Competence Center of the Armed Forces], In: Bolfras-Splitter 6/2012.
- Ein systematischer Vergleich des Sprachinstituts des Bundesheeres an der Landesverteidigungsakademie in Wien mit dem Sprachausbildungszentrum an der Verteidigungsuniversität in Brünn [A systematic comparison of the Austrian Armed Forces Language Institute in Vienna with the Language Training Center of the National Defence University in Brno], In: Österreichische Militärische Zeitschrift 5/2015, p. 576-582.
- Die Entwicklung der tschechischen Militärterminologie unter besonderer Berücksichtigung des Tschechischunterrichts im Rahmen des österreichischen militärischen Bildungswesens [The development of the Czech military terminology with special emphasis of the Czech language training as part of the Austrian military education], In: Verena Krausneker, Marie-Luise Volgger (Ed.), Meine Sprache, meine Forschung und ich [My Language, My Research and I], Special publication for the anniversary of prof. Rudolf De Cillia, Peter Lang, Frankfurt am Main and Wien 2015, p. 41-47.

Tanulmányok külföldi publikációkban

- Die sprachliche Interoperabilität der österreichischen Streitkräfte – Bestandsaufnahme und Analyse [Linguistic Interoperability of the Austrian Armed Forces – Report on the

Status and Analysis], In: Anthologie der 7. Konferenz Sprachen & Beruf, Düsseldorf 2008, p. 89-92.

- The new Concept of NCO Training in the Austrian Armed Forces, In: Economics and Management/Ekonomika a Management 2/2010, National Defence University (NDU) Brno, p. 92-100.
- Is there an end of the transformation process of the Czech Armed Forces? In: AARMS 10/1, Budapest 2011, p. 131-143.
- Die Institutionalisierung der Sprachausbildung im österreichischen Militär von der Zeit Maria Theresias bis zum Wiener Kongress [The Institutionalization of the Language Training at the time of Maria Terezia till the Congress of Vienna], In: Helmut Glück, Mark Hälberlein (Ed.), Militär und Mehrsprachigkeit im neuzeitlichen Europa [Military and Multilingualism in modern Europe], Volume 14, Harrassowitz, Wiesbaden 2014, p. 113-135.

Idegen nyelvű előadások nemzetközi konferenciákon

- Lifelong (Language) Learning in a Military Environment, held at the UNIKOM-Conference („Innovation of the integrated concept of learning foreign languages to secure quality, excellence and internationalization“) at the Language Center at the University in Pardubice 11. 6. 2014.
- Partnerships in Language Training, Translation and Terminology, held at the BILC-Conference (Bureau for International Language Co-ordination) in Brügge, 8. 5. 2014.
- Vojsko a věda – je to rozpor? [Military and Science – is this a Contradiction?], held at the Austrian Cultural Forum in Prague 20. 2. 2014.
- Vyučování jazyka českého v profesním prostředí – dřív a dnes [Czech language training in the vocational environment – in former times and now], held at the Symposium Čeština jako cizí jazyk [Czech language as a foreign language] at the Charles University in Prague 18. 8. 2013.
- Aspekty historického vývoje české vojenské terminologie [Aspects of the historical development of the military terminology], held at the National Defence University in Brno 10. 12.2012.
- Nejznámější protagonisté jazyka českého v Rakouském vojsku za Napoleónské epochy [The most famous protagonists of the Czech language in the Austrian Army

under Napoleonic era], held at the Symposium „Jeden jazyk naše heslo buď VII - *Napoleonská Evropa a česká společnost*“ in Radnice and Biskoupky 20. 9. 2012.

- Language Competence in a Military Environment, held at the Scientific Conference Kvalita jazykového vzdelávania na univerzitách v Európe [Quality of Language training at universities in Europe] IV at the Comenius-University in Bratislava 24. 5. 2012.
- Terminology and Translation, held at the NATO-PfP BILC-Professional Seminar at the Defence Language Institute Foreign Language Center in Monterey 18. 10. 2011.
- Foreign Language is not enough! – A Case Study on the Example of the Austrian Armed Forces Language Institute in Vienna, held at the National Defence University in Brno 14. 9. 2011.
- Koncept jazykové přípravy na Národní akademii obrany ve Vídni [The Concept of the Language training at the National Defence Academy in Vienna], held at the National Defence University in Brno 11. 5. 2011.
- Third Language Training for Interoperability? held at the NATO-PfP BILC-Professional Seminar in Varna 11. 10. 2009.
- Má druhý jazyk smysl pro interoperabilitu? [Does the acquisition of a second foreign language make sense for interoperability?], held at the Language Conference of the Czech Ministry of Defence in Olomouc 20. 10. 2010.
- Dějiny výuky češtiny v Rakouské armádě [The History of the Czech language training in the Austrian Army], held at the Charles University in Prague 13. 4. 2010.
- Stav a vývoj jazykové přípravy v Bundesheeru [Status and development of the language training in the Austrian Army], held at the Language Conference at the Czech Ministry of Defence, Olomouc 22. 8. 2008.
- Zkušenosti a problémy v terminologické práci v kontextu rakouské bezpečnostní politiky [Experiences and problems in terminology work in the context of the Austrian security policy], held at the National Defence University in Brno 2. 4. 2009.

Egyéb tudományos tevékenység

- ♣ Lecturer for Czech business language at the University of Applied Sciences in Eisenstadt, 2007/2008
- ♣ Chairman of the BILC Study and Working Group „Terminology & Translation“, Vienna, Vilnius, Bled, Brügge, since 2011.

- ♣ Participation and Member of the Scientific Board of the International Conference „International Scientific Community – Army and the Knowledge Society“, National Defence University in Brno 21. 5. 2011.
- ♣ Co-organizer of the International Terminology Conference „Terminology of National Administration Structures“, Vienna, Reichenau 7.-9.6.2011.
- ♣ Member of the Scientific Working Group „Education and Training, Vienna and Wiener Neustadt, 2012-2013.
- ♣ Chairman of the Scientific Research Project „Multilingualism and Interculturality in Peace Support Operations, Vienna, since 2013.
- ♣ Member of the Scientific Committee of the Research project „Language and speaking competence of Military Professionals and the Impact of ICT and the Development at the National Defence University in Brno 18. 3. 2014.

SZAKMAI ÉS TUDOMÁNYOS CURRICULUM VITAE

Cím:

Hivatal: Austrian Armed Forces Language Institute, National Defense Academy, Vienna, AG
Stiftgasse, Rossauerlande 1, A-1090 VIENNA

Phone: 0043502011028510, fax: 0043502011017104

Telefonszám: 0043-664-622-1353

Email: josef.ernst@bmlvs.gv.at ernst.josef@gmx.at

Állampolgárság: osztrák

Civil tanulmányok:

- 1966-74 Pedagógiai középiskola
- 1992-95 MA diploma (Pedagógia és Szláv nyelvek, Bécsi Egyetem)
- 1993/94/95 Nyelvi tanulmányok a prágai Károly Egyetemen, Masaryk Egyetemen és a brnói Katonai Akadémián (jelenleg Honvédelmi Egyetem)
- 2000-2002 Szláv nyelvi doktori program a Bécsi Egyetemen
- 2000-2003 Posztgraduális tanulmányok (Master of Business Administration - MBA)
"Oktatásmenedzsment"

Katonai képzés:

1974-75	Katonai szolgálat
1975-78	Therésianum Katonai Akadémiai tisztképzés, Bécsújhely
1978-82	Különféle pozíciók betöltése a szakaszvezetőtől a századosig
1982-92	Tiszt a Katonai Motor Szállítási Iskolában és a Gépkocsi Vizsgáló Testület elnöke
1992-	Osztályvezető és főosztályvezető, a Nemzeti Védelmi Akadémián az Osztrák Fegyveres Erők Nyelvi Intézetének elnökhelyettese
2013-15	Megbízott vezetője az Osztrák Fegyveres Erők Nyelvi Intézetének

Külföldi kiküldetések:

Többszöri és meghosszabbított részvétel külföldi ENSZ missziókban, mint katonai megfigyelő, szállítási tiszt, gazdasági tiszt, összekötő tiszt, vizsgálóbizottsági tag Cipruson, Libanonban, Szíriában és Izraelben.

Nyelvtudás:

Német:	anyanyelvi
Cseh:	4/4/4/4
Angol :	4/3/4/3
Francia:	2/2/2/2
Szlovák:	passzív